

Przemysław Bury

Wypadki zawodowe : skala zagrożeń w środowisku pracy

Przegląd Naukowo-Metodyczny. Edukacja dla Bezpieczeństwa nr 1, 108-124

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

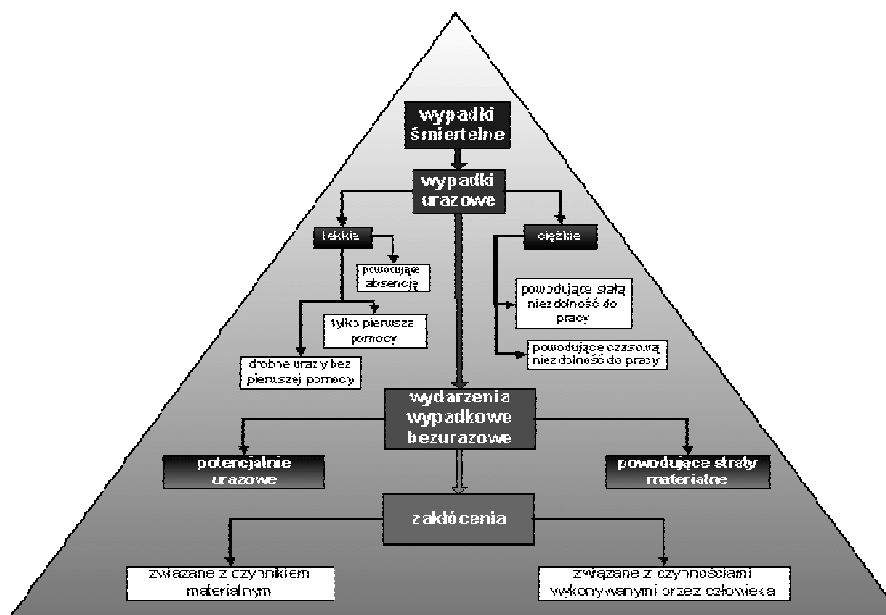
Przemysław BURY

Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu

WYPADKI ZAWODOWE. SKALA ZAGROŻEŃ W ŚRODOWISKU PRACY

Wprowadzenie

Zdarzenia wypadkowe są zjawiskami nieuniknionymi, jednak o możliwym do określenia prawdopodobieństwie ich wystąpienia w określonym przedziale czasu oraz pod względem możliwych uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych. Wszystkie rodzaje wypadków można przyporządkować do dwóch kategorii. Na pierwszą z nich składają się *wypadki pozazawodowe*: są to zdarzenia mogące powodować urazy i obrażenia przy czynnościach nie pozostających w związku z pracą zawodową, np. przy pracach domowych, podczas wypoczynku. Drugą kategorię tworzą *wypadki zawodowe*, które przyporządkowuje się (zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie w naszym kraju przepisami) do jednej z następujących grup: wypadek przy pracy; wypadek traktowany na równi z wypadkiem przy pracy; wypadek przy innych czynnościach zawodowych, w tym wypadek przy pracy świadczonej na innej podstawie niż umowa o pracę, np. umowa zlecenie, umowa agencyjna, umowa o dzieło; wypadek w drodze do pracy i z pracy; wypadek przy pracy rolniczej. W niniejszym opracowaniu podjęto problematykę wyłącznie wypadków zawodowych przy pracy.

Rycina nr 1. Trójkąt zdarzeń wypadkowych.

Źródło: www.wypadek.pl.

Wypadek to zdarzenie powodujące wystąpienie szkody na osobie lub w mieniu, przy czym pojęcie to obejmuje wszystkie szkody będące następstwem tego samego zdarzenia albo wynikające z tej samej przyczyny. Relacje pomiędzy zdarzeniami wypadkowymi w zależności od ich następstw najczęściej przedstawiane są w postaci *trójkąta wydarzeń wypadkowych* (rycina nr 1).

Wypadki przy pracy to zdarzenia niepożądane, których skutki dotyczą nie tylko bezpośrednio osób poszkodowanych, ale ze względu na powszechne ryzyko ich występowania mają wymiar społeczny i makroekonomiczny. Obowiązek zgłoszenia wypadku przy pracy ma każdy poszkodowany pracownik, a także pracownik będący świadkiem takiego zdarzenia w zakładzie pracy. Pracodawca w celu wyjaśnienia wszelkich okoliczności zdarzenia zobowiązany jest wszcząć *dochodzenie powypadkowe*, na które składają się kolejno: zabezpieczenie miejsca wypadku, zawiadomienie o wypadku, powołanie zespołu powypadkowego, przeprowadzenie postępowania przez zespół powypadkowy, sporządzenie dokumentacji powypadkowej, zatwierdzenie protokołu powypadkowego, zarejestrowanie wypadku, sporządzenie karty statystycznej GUS.

Zasadniczą część prezentowanego opracowania stanowi problem wypadkowości w miejscu pracy w naszym kraju, z punktu widzenia ryzyka jego występowania, ujmowanego odpowiednimi wskaźnikami względnymi i bezwzględnymi.

Wypadkowość w miejscu pracy

Międzynarodowa Organizacja Pracy (ILO) szacuje, że co roku na świecie dochodzi do ok. 270 milionów wypadków przy pracy - 350.000 z nich to wypadki śmiertelne (prawie 1.000 dziennie). Szacuje się, że w wyniku wypadków przy pracy co roku życie traci ok. 22.000 osób przed 18 rokiem życia. Ogółem w wyniku nieodpowiednich warunków pracy (tj. na skutek wypadków przy pracy i chorób zawodowych), co roku umiera prawie 2 miliony pracowników (5.000 dziennie).¹ W Polsce w roku 2004 wypadkom przy pracy uległo ponad 87 tys. osób, co daje średnio 238 osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy każdego dnia. Ponad 1.000 osób uległo wypadkom ciężkim, a 490 poniosło śmierć. Samo zbieranie danych o wypadkach przy pracy i prowadzenie ich statystyk nie jest działaniem prewencyjnym, ale odpowiednio zebrane i przeanalizowane dane powinny być podstawą planowania takich działań zarówno na poziomie przedsiębiorstwa jak i całego państwa.² Poniżej wyszczególniono podstawowe pojęcia oraz ich definicje związane z tematyką artykułu.

Wypadek przy pracy. Definicja pojęcia *wypadek przy pracy* zawarta została w ustawie z dnia 30 października 2002 r. *o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych* (Dz. U. nr 199, poz. 1673 ze zm.). Artykuł 3 ust. 1 w/w ustawy stanowi, że „za wypadek przy pracy uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą”. Aby można było dane zdarzenie uznać za wypadek przy pracy wymienione elementy sytuacyjne, tzn. nagłość, przyczyna zewnętrzna i związek z pracą muszą wystąpić jednocześnie. Nagłość - zaistnienie zdarzenia ograniczone jest ramami czasowymi. Jeżeli zdarzenie nastąpiło w czasie nie dłuższym niż jedna dniówka robocza to należy uznać, że miało ono charakter nagły. Przykładem może być sytuacja ostrego zatrucia pracownika jednym ze składników lakieru, którym

¹ www.ilo.org/

² www.ciop.pl

zabezpieczał elementy pomieszczenia w czasie 6 godzin. Nie można natomiast uznać za nagłe zdarzenie zatrucia, którego objawy ujawniły się po tygodniu codziennej pracy w tym pomieszczeniu. Takie zdarzenie kwalifikuje się jako choroba zawodowa. Przyczyna zewnętrzna - istnieje wówczas, jeżeli czynnik inicjujący zdarzenie był poza organizmem człowieka. Wszelkie obrażenia, których doznaje pracownik są wywołane przyczynami zewnętrznymi. Jednoznaczne określenie przyczyny zewnętrznej komplikuje się w sytuacji, gdy istnieje ona w bezpośrednim powiązaniu z przyczyną wewnętrzną, tzn. istniejącą już w chwili zdarzenia dysfunkcją organizmu pracownika (np. chorobą w początkowej fazie, która nie daje jeszcze klinicznie uchwytnych objawów). W takiej sytuacji można uznać zaistnienie przyczyny zewnętrznej, pod warunkiem, że miała ona wpływ na wystąpienie objawów schorzenia, np. dopuszczenie pracownika chorego na przepuklinę do dźwignia może spowodować na skutek nadmiernego wysiłku zaistnienie ostrego stanu chorobowego (uwięźnięcie przepukliny). W tym przypadku należy uznać, że przyczyna zewnętrzna spowodowała zaistnienie wypadku przy pracy. Sytuacja taka może nastąpić również w razie zawału serca czy udaru mózgu. W każdym wątpliwym przypadku, kiedy zespół powypadkowy nie jest pewny w zakresie określenia powiązania przyczyny zewnętrznej z wewnętrzną należy posłużyć się orzeczeniem lekarza (specjalisty medycyny pracy) stwierdzającym, czy czynniki zewnętrzne oraz rodzaj i sposób wykonywania pracy przyczyniły się do nasilenia istniejącego już schorzenia. Państwowa Inspekcja Pracy dokonuje corocznych analiz w zakresie występowania tzw. nagłych przypadków medycznych uznanych jako wypadki przy pracy. Uraz - definicja tego pojęcia również została zawarta w ustawie z dnia 30 października 2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U. nr 199, poz. 1673 ze zm.). Zgodnie z nią uraz to „uszkodzenie tkanek ciała lub narządów człowieka wskutek działania czynnika zewnętrznego”. Pojęcie urazu występuje nie tylko w ubezpieczeniu wypadkowym. Ustalenie urazu podlega przede wszystkim ocenie lekarskiej. Z tego względu jest to pojęcie najbardziej znane w medycynie sądowej, w której uraz określa się jako działanie czynników szkodliwych o różnym charakterze, jak czynnik mechaniczny, chemiczny (np. zatrucie), wysoka lub niska temperatura, energia elektryczna. Urazem jest także doznanie uszkodzenia ciała, np. uraz czaszki, uraz zadany narzędziem tępym, uszkodzenie urazowe głowy. Uraz jest zatem określany jako przyczyna uszkodzenia ciała. Związek z pracą - trwa od momentu przekroczenia bramy zakładu (wejścia na jego teren), aż do momentu opuszczenia go. Pojęcie to obejmuje wykonywanie czynności w związku z zajmowanym stanowiskiem (w tym wykonywanie poleceń służbowych) niezależnie od tego, czy wykonywane są one w czasie normalnym czy w godzinach nadliczbowych a nawet tuż przed godziną formalnego rozpoczęcia pracy. Sprawy podejmowane w miejscu pracy, ale nie związane bezpośrednio z wykonywaniem zadań służbowych (np. korzystanie z bufetu, załatwianie spraw kadrowych) nie przerywają związku z pracą. Określenie w związku z wykonywaną pracą oznacza ponadto, że związek z pracą istnieje również w każdym przypadku wykonywania działań powiązanych pośrednio z realizacją przez pracowników jego obowiązków, tzn. z wykonywaniem czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez jego polecenia. Z okolicznością taką mamy do czynienia m.in. w sytuacji udzielania pomocy innym pracownikom, w sytuacji ratowania współpracowników w miejscu zdarzenia czy w czasie ochrony mienia podejmowanej w związku z awarią, a także w wielu innych zdarzeniach, w których pracownik

uczestniczył wykonując zadania w przeświadczeniu dobrego służenia pracodawcy. Z praktycznego punktu widzenia zatem uznanie związku z pracą przy czynnościach wykonywanych na rzecz pracodawcy (w szczególności tych bez polecenia) powinno być poprzedzone dokonaniem pogłębionej oceny intencji pracownika.

Do grupy zdarzeń uznanych za wypadki przy pracy należą też wypadki w podróży służbowej i delegacji, które nastąpiły podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności albo poleceń, podczas wykonywania czynności w interesie pracodawcy, nawet bez polecenia i w czasie pozostawania pracownika do dyspozycji pracodawcy w drodze do miejsca wykonywania obowiązków. Sytuacje zaistniałe w czasie podróży służbowej będące wynikiem innych zdarzeń losowych, np. poparzenie gorącą wodą w łazience hotelowej, zatrucie pokarmowe, kwalifikowane są jako wypadki zrównane z wypadkami przy pracy. Ustawa z dnia 30 października 2002 r. o *ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych* (Dz.U. nr 199, poz. 1673 ze zm.) w art.3 ust.3 wymienia enumeratywnie inne niż powyżej opisane sytuacje, które jeżeli zaistniały w okresie ubezpieczenia wypadkowego mogą zostać uznane za wypadek przy pracy.

Wypadek zrównany z wypadkiem przy pracy. Pojęcie to określa zdarzenie nagłe, wywołane przyczyną zewnętrzną powodujące uraz lub śmierć, jakiemu uległ pracownik:

- a) w czasie trwania podróży służbowej w okolicznościach innych niż
 - podczas wykonywania przez pracownika zwykłych czynności albo poleceń służbowych;
 - podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika czynności w interesie pracodawcy, nawet bez polecenia;
 - w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą firmy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy;

chyba, że wypadek został spowodowany postępowaniem pracownika, które nie pozostawało w związku z wykonywaniem powierzonych mu zadań (np. nie zostanie uznane za wypadek zrównany z wypadkiem przy pracy utonięcie w czasie prywatnej przejażdżki kajakiem osoby będącej w podróży służbowej).

- b) podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony;

- c) przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

Rodzaj wypadku. Biorąc pod uwagę kryterium skutków zdrowotnych oraz liczby poszkodowanych wypadki są kwalifikowane jako śmiertelne, ciężkie, lekkie oraz zbiorowe. Wypadek śmiertelny - to zdarzenie, w wyniku którego poszkodowany doznał obrażeń doprowadzających do śmierci na miejscu wypadku. Za wypadek śmiertelny uznaje się również sytuację, kiedy śmierć osoby poszkodowanej nastąpiła w okresie do 6 miesięcy po wypadku – ale w związku z nim, np. złamanie nogi w wyniku którego po pewnym czasie powstał skrzep wędrujący i zejście śmiertelne. Śmierć nie jest pojęciem zdefiniowanym w ustawie z dnia 30 października 2002 r. o *ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych* (Dz.U. nr 199, poz. 1673 ze zm.), należy więc w tym zakresie odwołać się do przyjętego jej określenia klinicznego, jako trwałego i nieodwracalnego ustania funkcji pnia mózgu. Wypadek ciężki - sposób rozumienia pojęcia ciężkiego uszkodzenia ciała został określony w piśmie Głównego Inspektora Pracy z dnia 31 stycznia

1975 r. (sygnatura GIP Pr/313/42/75). Zgodnie z tym dokumentem za wypadek ciężkiego uszkodzenia ciała uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła utrata wzroku, słuchu, mowy albo inne ciężkie kalectwo, choroba nieuleczalna lub długotrwała choroba zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwale, poważne zeszpecenie lub widoczne zniekształcenie ciała lub ustalone do czasu sporządzenia w obowiązującym terminie sprawozdania GUS urazy. Przykładowo: uszkodzenie mózgu, wstrząs mózgu, krwotok wewnętrzny, utrata lub ciężkie zranienie gałki ocznej, złamanie podstawy czaszki lub kości czaszki, złamanie żuchwy lub kości twarzoczaszki, rozległe zranienie, oparzenie termiczne i chemiczne twarzy, zranienie szyi z uszkodzeniem krtani i przełyku, zranienie klatki piersiowej, ciężkie uszkodzenie i zgniecenie klatki piersiowej, rozległe rany brzucha, uszkodzenie narządów wewnętrznych, uszkodzenie kręgosłupa, złamanie miednicy, utrata kończyn, rozległe rany kończyn, otwarte i ukryte złamania, oparzenia termiczne/chemiczne II i III stopnia, znaczne porażenie prądem elektrycznym. Ponadto określenie *ciężkiego wypadku przy pracy* znajdujemy w ustawie z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U. nr 199, poz. 1673 ze zm.). Artykuł 3 ust. 5 ustawy wskazuje, że za taki wypadek należy uznać zdarzenie, „w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, takie jak: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności rozrodczej lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, całkowita lub częściowa niezdolność do pracy w zawodzie albo trwale, istotne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała”. Wypadek lekki - to zdarzenie, którego nie można zakwalifikować do kategorii w/w. Wypadek zbiorowy - jest to wypadek, któremu w wyniku tej samej przyczyny uległy co najmniej dwie osoby. Po wypadku zbiorowym postępowanie powypadkowe prowadzi się dla każdego poszkodowanego oddzielnie. Państwowa Inspekcja Pracy dokonuje systematycznych analiz w zakresie okoliczności i przyczyn poszczególnych rodzajów wypadków przy pracy.³

Obowiązki pracodawcy

Wypadki przy pracy to zdarzenia niepożądane, których skutki bezpośrednie powodują poszkodowanie zatrudnionych, a skutki pośrednie mogą nawet długofalowo wpłynąć na funkcjonowanie całego przedsiębiorstwa. Ze względu na powszechne ryzyko występowania wypadków przy pracy a zarazem obserwowane istotne luki w zakresie informacji na temat zachowania się stron (pracownika i pracodawcy), systematyczne propagowanie zagadnień bhp jest istotnym elementem przełamywania barier niewiedzy. Obowiązek zgłoszenia wypadku przy pracy ma każdy poszkodowany pracownik, a także pracownik będący świadkiem takiego zdarzenia w zakładzie pracy. Zgłoszenie wypadku powinno wpłynąć do przełożonego osoby poszkodowanej. Dla celów dowodowych zgłoszenie wypadku powinno być dokonane w formie pisemnej (por. załącznik nr 1). Pracodawca w celu wyjaśnienia wszelkich okoliczności zdarzenia zobowiązany jest wszcząć *dochodzenie powypadkowe*, na które składają się kolejno następujące, opisane poniżej etapy: zabezpieczenie miejsca wypadku, zawiadomienie o wypadku, powołanie zespołu powypadkowego, przeprowadzenie postępowania przez zespół powypadkowy,

³ L. Skuza: *Wypadki przy pracy*. Gdańsk 2005

sporządzenie dokumentacji powypadkowej, zatwierdzenie protokołu powypadkowego, zarejestrowanie wypadku, sporządzenie karty statystycznej GUS.

Pomoc poszkodowanemu. Obowiązek udzielenie pomocy pracownikowi, który uległ wypadkowi wynika wprost z art. 234 Kodeksu pracy. Obowiązek pomocy poszkodowanemu ciąży też na pracodawcy na terenie którego wypadkowi uległa osoba niebędąca jego pracownikiem. Został on nałożony rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 28 lipca 1998 r. w sprawie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy oraz sposobu ich dokumentowania, a także zakresu informacji zamieszczanych w rejestrze wypadków przy pracy (Dz.U. nr 115, poz. 744 zm. Dz.U. z 2004 r. nr 14, poz. 117). Forma i zakres pomocy zależne są od okoliczności i przewidywanych następstw wypadku dla zdrowia poszkodowanego.

Zabezpieczenie miejsca wypadku. Obowiązek zabezpieczenia miejsca wypadku wynika z w/w rozporządzenia Rady Ministrów. Niezwłocznego zabezpieczenia dokonuje bezpośredni przełożony pracownika, który uległ wypadkowi. Miejsce zdarzenia pozostaje zabezpieczone do czasu ustalenia jego wszystkich okoliczności i przyczyn. W szczególności nie należy dopuszczać do miejsca wypadku osób niepowołanych, uruchamiać wstrzymanych maszyn i urządzeń, dokonywać zmiany położenia przedmiotów, które spowodowały wypadek lub mogą pozwolić na odtworzenie jego przebiegu. Zgodę na uruchomienie maszyn i urządzeń wydaje pracodawca po sporządzeniu dokumentacji powypadkowej (w szczególności zdjęć, szkiców sytuacyjnych), w uzgodnieniu ze społecznym inspektorem pracy. W sytuacji, gdy mamy do czynienia z wypadkiem ciężkim, śmiertelnym lub zbiorowym zgodę na uruchomienie maszyn i urządzeń musi ponadto wydać państwowy inspektor pracy i prokurator. W sytuacjach wyjątkowych (np. związanych z koniecznością ratowania osób lub zapobiegania zagrożeniu) zmiany mogą być dokonane bez uzyskania zgody wymienionych organów.

Zgłoszenie wypadku. Kierujący zakładem pracy jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić Państwową Inspekcję Pracy oraz prokuraturę rejonową (oraz swoją jednostkę nadrzędną) o każdym ciężkim, śmiertelnym lub zbiorowym wypadku przy pracy bądź zdarzeniu, które można uznać za wypadek zrównany z wypadkiem przy pracy (art. 234 par. 2 K.p.). Główny Inspektor Pracy pismem z dnia 21 marca 1978 r. (nr 302-180/78) wyjaśnił, że „obowiązek niezwłocznego zawiadomienia należy rozumieć jako obowiązek przekazania tego zawiadomienia w najkrótszym czasie po wypadku, niezbędnym dla dokonania tych czynności dostępnymi środkami będącymi w dyspozycji zakładu pracy”.

Ustalanie okoliczności i przyczyn wypadku. Obowiązek bezzwłocznego ustalenia okoliczności i przyczyn zaistniałego wypadku przy pracy a ponadto stosowania środków zapobiegawczych oraz systematycznego analizowania stanu i przyczyn wypadkowości nakłada na pracodawców Kodeks pracy (art. 234 i 236). Szczegółowy sposób ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy został określony w przywołanym powyżej rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 28 lipca 1998 r. w sprawie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy oraz sposobu ich dokumentowania, a także zakresu informacji zamieszczanych w rejestrze wypadków przy pracy (Dz.U. nr 115, poz. 744 zm. Dz.U. z 2004 r. nr 14, poz. 117). Okoliczności i przyczyny wypadku przy pracy ustala zespół powypadkowy, w skład którego wchodzi pracownik służby bhp (pracodawca, który nie ma obowiązku tworzenia służby bhp, sam staje się członkiem zespołu lub deleguje pracownika zatrudnionego przy innej pracy i powierza mu obowiązki wykonywania zadań służ-

by bhp albo zleca to zadanie specjalistom spoza zakladu pracy) oraz spoleczny inspektor pracy (jezeli u pracodawcy nie dziala spoleczna inspekcja pracy – do zespolu wchodzi przedstawiciel pracownikow posiadajacy aktualne zaświadczenie o ukończeniu szkolenia w zakresie bhp, zorganizowanego zgodnie z przepisami dotyczacymi szkolenia w dziedzinie bhp). Po ustaleniu okolicznosci i przyczyn wypadku zespol powypadkowy w terminie do 14 dni od dnia uzyskania zawiadomienia o wypadku sporzadzaja protokol powypadkowy, wg ustalonego wzoru.

Prowadzenie rejestru wypadkow przy pracy. Artykul 234 Kodeksu pracy naklada na pracodawce obowiazek prowadzenia rejestru wypadkow przy pracy. Treść rejestru okreslona zostala w par. 16 rozporzadzenia Rady Ministrów z dnia 28 lipca 1998 r. w sprawie ustalania okolicznosci i przyczyn wypadkow przy pracy oraz sposobu ich dokumentowania, a takze zakresu informacji zamieszczanych w rejestrze wypadkow przy pracy (Dz.U. nr 115, poz. 744 zm. Dz.U. z 2004 r. nr 14, poz. 117). Rejestr zawiera nastepujace pozycje: dane osobowe poszkodowanego, miejsce i date wypadku, informacje dotyczace skutkow wypadku, date sporzadzenia protokolu powypadkowego, stwierdzenie czy zdarzenie jest wypadkiem przy pracy, krótki opis okolicznosci wypadku, date przekazania wniosku do ZUS oraz inne informacje dotyczace wypadku, ktorych zamieszczenie w rejestrze jest zasadne. Rejestr prowadzony jest na podstawie wszystkich protokolow powypadkowych.

Prowadzenie sprawozdawczosci statystycznej. Sposob prowadzenia sprawozdawczosci statystycznej w związku z ryzykiem wystapienia wypadkow przy pracy ustala rozporzadzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 8 grudnia 2004 r. w sprawie statystycznej karty wypadku przy pracy (Dz.U. nr 269, poz. 2672). Załącznikami do w/w rozporzadzenia sa m.in. klasyfikacje urazow oraz przyczyn wypadkow – niezbedne w celu prawidlowego wypelnienia karty statystycznej.

Systematyczna analiza wypadkowosci. Kodeks pracy w art. 236 naklada na pracodawce obowiazek systematycznego analizowania przyczyn wypadkow przy pracy i stosowania na podstawie tych analiz skutecznosci srodkow zapobiegawczych. Sposob organizowania tych czynnosci pozostaje w gestii pracodawcy.

Pomoc w uzyskaniu swiadczen. Pracodawca zobowiazany jest powiadomic poszkodowanego (a w razie jego smieci – rodzinę) o rodzaju i zakresie naleznych swiadczen z tytulu ubezpieczenia wypadkowego oraz o tym, ze wypłaty tych swiadczen dokonuje pracodawca na wniosek pracownika (rodziny).^{4,5}

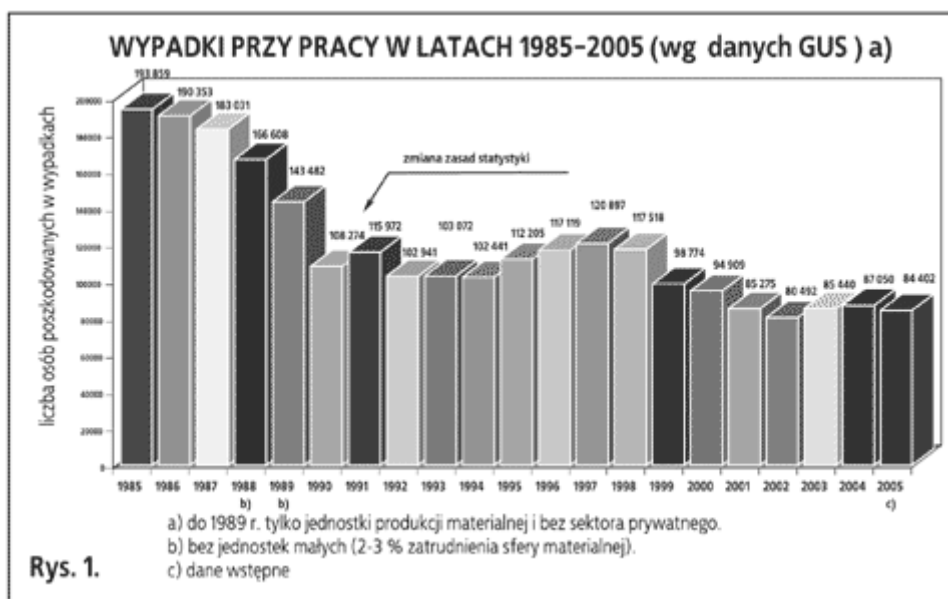
Statystyka wypadkowosci

Zgodnie z ustawa z dnia 4 wrzesnia 1997 r. o dzialach administracji rzadowej (t.jedn. Dz.U. z 2003 r. nr 159, poz. 1548 ze zm.), na ministra wlasciwego ds. pracy nalozony zostal obowiazek dokonywania corocznej oceny stanu bezpieczenstwa i higieny pracy. Przygotowywane przez Ministerstwo Pracy i Polityki Spolecznej opracowanie jest przedkladane Radzie Ministrów, ktora je szczegolowo analizuje, wypelniajac w ten sposob zapis art. 3 ratyfikowanej przez Polske Europejskiej Karty Spolecznej. „Ocena stanu bezpieczenstwa i higieny pracy w 2005 roku” – tak zatytuLOWANY dokument po uprzednim dokonaniu uzgodnien miedzyresortowych zostal przyjetý przez Radę Ministrów na posiedzeniu w dniu 25 wrzesnia 2006r. W chwili obecnej jest to podstawowe i najbardziej aktualne zródlo informacji na temat

⁴ P. Grądziel: *Wypadki przy pracy. Choroby zawodowe. Świadczenia odszkodowawcze*. Wrocław 2005

⁵ www.pip.gov.pl

sytuacji w zakresie bezpieczeństwa i higieny w miejscu pracy w ujęciu ogólnokrajowym. Poniżej przedstawiono podstawowe dane zawarte w tym opracowaniu.⁶

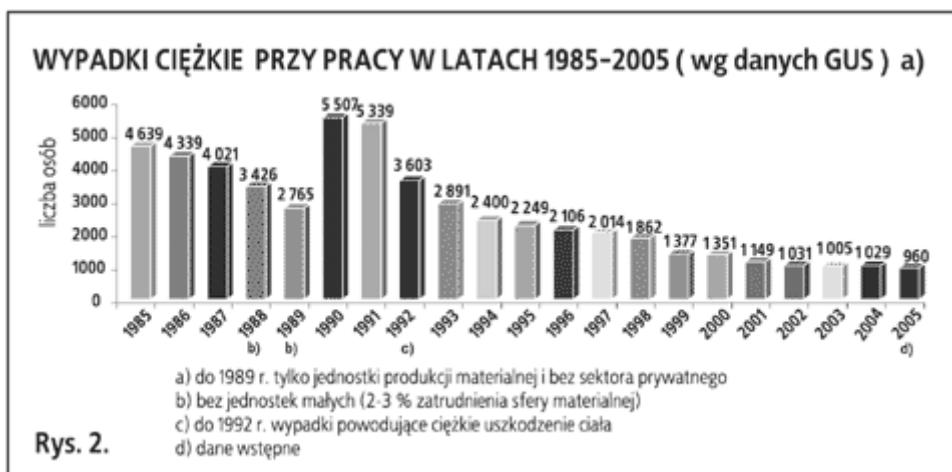
Rysunek nr 1. Wypadki przy pracy w latach 1985-2005.
Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Wypadki przy pracy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2005 r. zgłoszono 84.402 osoby (w 2004 r. – 87.050) poszkodowane w wypadkach przy pracy (bez rolnictwa indywidualnego) – co stanowi spadek liczby poszkodowanych o 3,0% w stosunku do roku poprzedniego (rysunek nr 1). Wypadkom ciężkim uległo 960 osób (w 2004 r. – 1.029), tj. o 6,7% mniej niż w roku poprzednim (rysunek nr 2). Wypadki przy pracy spowodowały śmierć 470 osób (w 2004 r. – 490), tj. o 4,1% mniej niż w 2004 r. (rysunek nr 3).

Zgłoszone wypadki przy pracy spowodowały w 2005 roku 2.840.576 dni niezdolności do pracy. Nie są to jednak dane ostateczne, bowiem rzeczywiste skutki mogą być określone dopiero po okresie niezbędnym na leczenie i rehabilitację osoby poszkodowanej i są rejestrowane po upływie 6 miesięcy od zaistnienia wypadku. Liczba dni niezdolności do pracy w przeliczeniu na jednego poszkodowanego zmniejszyła się z 35,5 w 2004 r. do 33,8 rok później. W ujęciu procentowym w 2005 r. największą liczbę osób, które uległy wypadkom przy pracy odnotowano w następujących sekcjach (wg Polskiej Klasyfikacji Działalności): przetwórstwo przemysłowe (39,2%); handel i naprawy (10,1%); ochrona zdrowia i pomoc społeczna (8,9%), budownictwo (7,9%); transport, gospodarka magazynowa i łączność (6,9%); obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej (6,1%); edukacja (4,4%); administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie

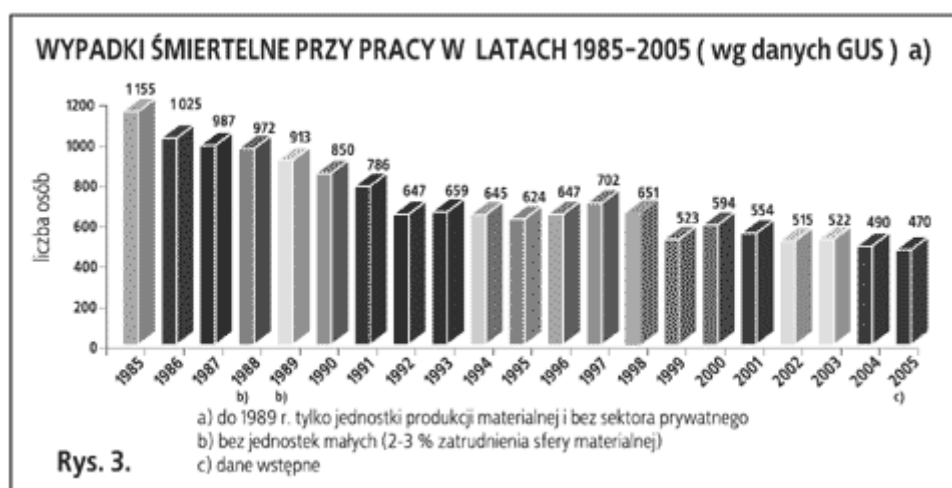
⁶ www.stat.gov.pl

zdrowotne (4,2%); górnictwo (3,4%). W sekcjach tych łącznie zostało poszkodowanych w wypadkach przy pracy 91,1% ogólnej liczby poszkodowanych.

Rysunek nr 2. Wypadki ciężkie przy pracy w latach 1985-2005.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

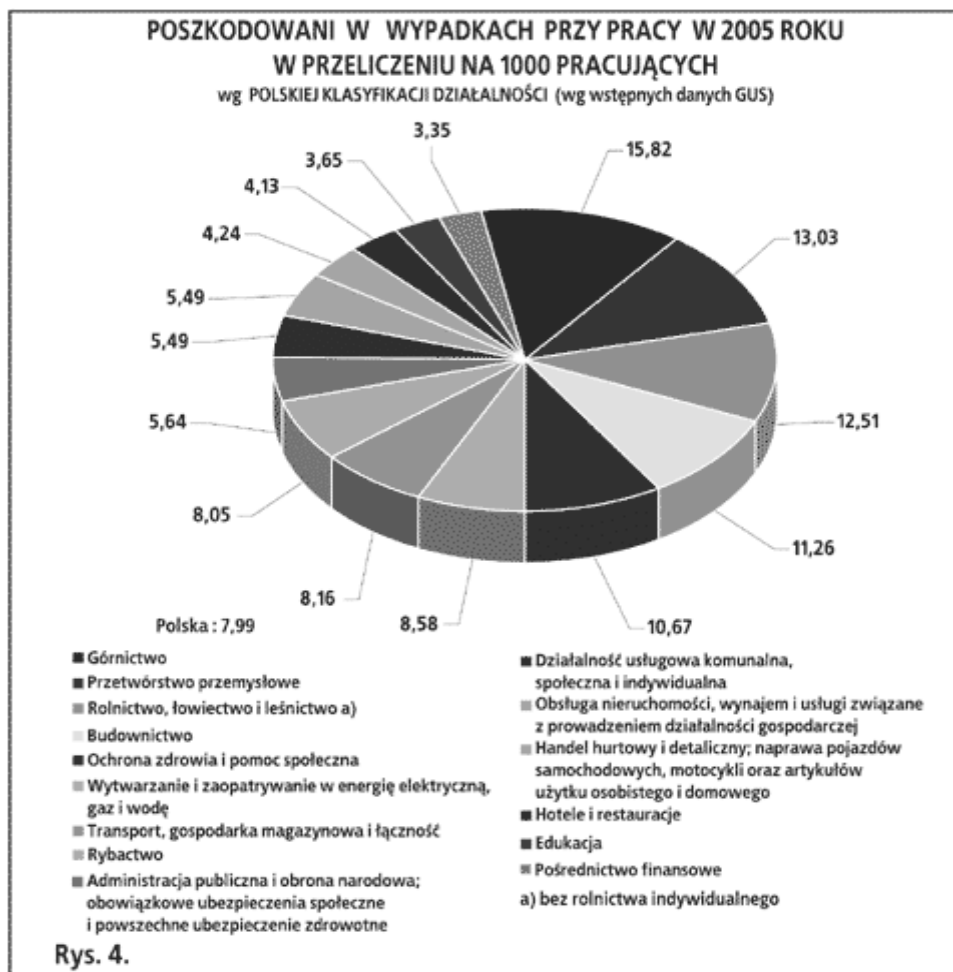

Rysunek nr 3. Wypadki śmiertelne przy pracy w latach 1985-2005.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

W 2005 r. wskaźnik częstotliwości wypadków przy pracy (mierzony liczbą poszkodowanych na 1 tys. pracujących) wynosił 7,99 (w 2004 r. – 8,35), przy czym największą częstotliwość odnotowano w sekcjach: górnictwo, przetwórstwo przemysłowe, rolnictwo i leśnictwo (rysunek nr 4). Najwyższe wskaźniki częstotliwości wypadków przy pracy ogółem (bez pracowników cywilnych jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony i bezpieczeństwa publicznego) zanotowano w województwach: warmińsko-mazurskim (11,21), dolnośląskim (10,70), lubuskim (10,64), opolskim (9,65), zachodniopomorskim (9,52), pomorskim (8,96),

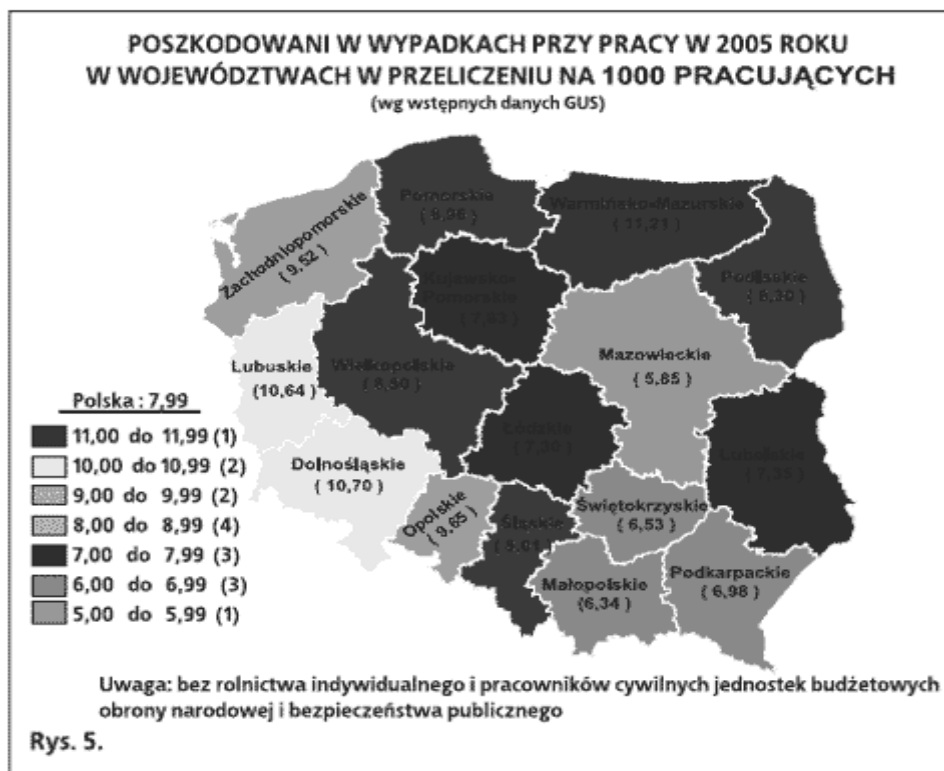
wielkopolskim (8,80), śląskim (8,61) oraz podlaskim (8,30). Najniższe wskaźniki zanotowano w województwach: mazowieckim (5,85), małopolskim (6,34), świętokrzyskim (6,53) i podkarpackim (6,98; rysunek nr 5).

Rysunek nr 4. Poszkodowani w wypadkach przy pracy w 2005 r.
Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Z informacji GUS wynika, że w 2005 r. w zakładach pracy sektora publicznego wypadkom przy pracy uległo 28.735 osób, w tym 120 osób poniosło śmierć, a 179 osób uległo ciężkim wypadkom przy pracy (w 2004 r. odpowiednio – 30.373; 118 i 205). Poszkodowani w wypadkach przy pracy w sektorze publicznym w 2005 r. stanowili 34,0% ogółu poszkodowanych w wypadkach przy pracy, a ich udział w śmiertelnych wypadkach przy pracy wynosił 25,5% oraz w ciężkich wypadkach przy pracy – 18,6% (w 2004 r. odpowiednio – 34,9%; 24,1% i 19,9%). Natomiast w zakładach pracy sektora prywatnego wypadkom przy pracy uległo 55.667 osób, z tego śmiertelnym – 350, a ciężkim – 781 (w 2004 r. odpowiednio – 56.677; 372 i 824). Poszkodowani w wypadkach przy pracy w sektorze prywatnym w 2005 r.

stanowili 66,0% ogółu poszkodowanych w wypadkach przy pracy, a ich udział w śmiertelnych wypadkach przy pracy wynosił 74,5% oraz w ciężkich wypadkach przy pracy – 81,4% (w 2004 r. odpowiednio – 65,1%; 75,9% i 80,1%).⁷

Rysunek nr 5. Poszkodowani w wypadkach przy pracy w 2005 r. w województwach.

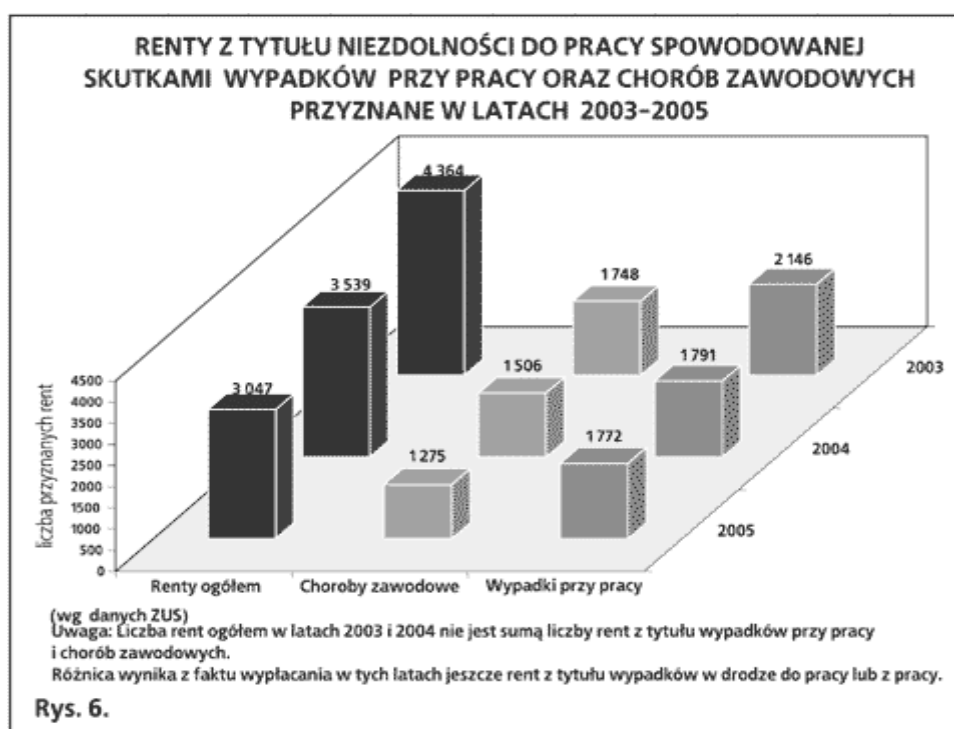
Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Według informacji ZUS, w 2005 r. przyznano 1.772 renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej skutkami wypadków przy pracy (finansowane z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych), tj. o 1,1% mniej niż w 2004 r. (1.791 rent), (rys. 6.). W 84 przypadkach przyznano renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji (w 2004 r. – 69) i w 361 przypadkach renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy (w 2004 r. – 397). Najczęstszą przyczyną wypadków przy pracy w 2005 roku, podobnie jak w latach ubiegłych, były: nieprawidłowe zachowanie się pracownika (50,5% ogólnej liczby przyczyn), niewłaściwa organizacja (11,8%), w tym: niewłaściwa organizacja pracy (6,0%) oraz stanowiska pracy (5,8%), niewłaściwy stan czynnika materialnego (11,6%), a następnie brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym (8,9%) oraz niewłaściwe samowolne zachowanie się pracowników (8,0%). Wśród osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy w roku ubiegłym kobiety stanowiły 28,1%, a młodociani 0,2% ogółu poszkodowanych. Analizując staż pracy na zajmowanym stanowisku

⁷ Główny Urząd Statystyczny: *Wypadki przy pracy*. Warszawa 2006

przez osoby, które uległy wypadkom stwierdzono, że prawie połowa (45,6%) spośród nich to osoby ze stażem do 3 lat, a jedna trzecia (30,9%) to osoby o stażu nie przekraczającym 1 roku. Należy jednak zauważyć, że następną najliczniejszą grupą osób poszkodowanych byli pracownicy doświadczeni, o stażu pracy od 6 do 10 lat (17,5%) oraz 16 lat i więcej na danym stanowisku (16,7%).

Największą liczbę poszkodowanych w 2005 r. odnotowano wśród osób w przedziale wiekowym 20-49 lat. Osoby te stanowiły aż 81,1% wszystkich poszkodowanych, z tego 28,2% – dotyczyło grupy wiekowej 40-49 lat, 27,0% – dotyczyło grupy w wieku 30-39 lat oraz 26,0% – w wieku 20-29 lat. Jeśli chodzi o wykonywany zawód, to najwięcej poszkodowanych w wypadkach stwierdzono wśród przedstawicieli takich grup zawodowych, jak: kowale, ślusarze i pokrewni (6,6% ogółu poszkodowanych); robotnicy budowlani – ogółem (5,9%), pracownicy obsługi biurowej (4,7%), formierze odlewniczy, spawacze, blacharze, monterzy konstrukcji metalowych i pokrewni (4,0%); robotnicy obróbki drewna, stolarze meblowi i pokrewni (3,7%); pomoce domowe, sprzątaczk i praczk (3,6%); sprzedawcy i demonstratorzy (3,6%); robotnicy w przetwórstwie spożywczym (3,5%); kierowcy samochodów ciężarowych (3,3%) oraz mechanicy maszyn i urządzeń (3,0%).

Rysunek nr 6. Liczba przyznanych rent w latach 2003-2005.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Ocena narażenia zawodowego. W celu oceny narażenia zawodowego pracowników gospodarki narodowej wykorzystano informacje Głównego Urzędu Statystycznego, które uzyskano na podstawie sprawozdania o warunkach pracy. W 2005 r. badaniem objęto 60,8 tys. zakładów pracy, w tym 54,0 tys. zakładów sekto-

ra prywatnego i 6,8 tys. sektora publicznego (w 2004 r. odpowiednio – 59,5 tys.; 52,5 tys. i 7,0 tys.). Z uzyskanych danych wynika, że w 2005 r. na 4.819,2 tys. osób objętych tą sprawozdawczością około 12% osób było zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami związanymi ze środowiskiem pracy, z uciążliwością pracy i czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi (w 2004 r. odpowiednio – 4.762,9 tys. osób i 12,1%). Łącznie w tych warunkach w sektorze publicznym i prywatnym pracowało 576,5 tys. osób. Zatem w porównaniu do roku 2004 liczba osób pracujących w warunkach zagrożenia zmniejszyła się o 0,1%.

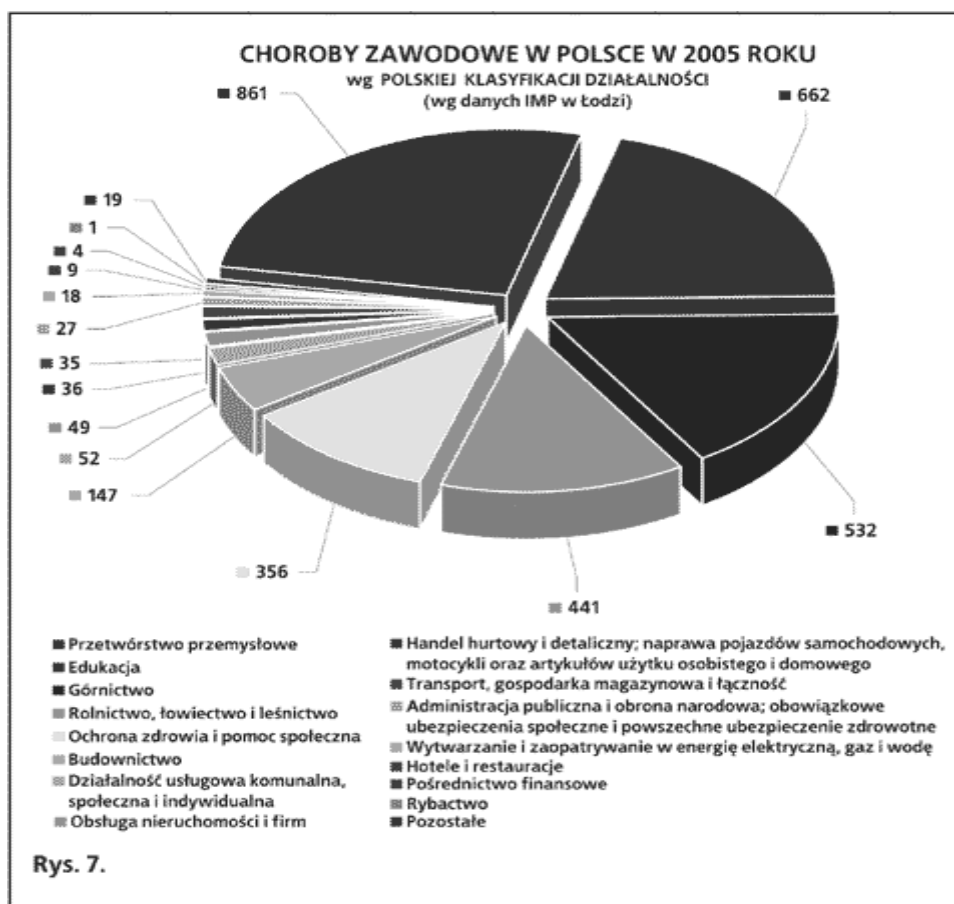
Liczba osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami związanymi ze środowiskiem pracy (przekroczenie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia) zmniejszyła się z 341,2 tys. osób w 2004 r. do 339,3 tys. w 2005 r. W 2005 r. zlikwidowano lub ograniczono 150,8 tys. osobo-zagrożeń (liczba osób liczonych tyle razy na ile czynników szkodliwych są narażone) związanych z czynnikami środowiska pracy (2004 r. – 165,0 tys. osobo-zagrożeń), stwierdzono też 89,2 tys. nowo powstałych lub nowo ujawnionych osobo-zagrożeń (w 2004 r. 85,7 tys.). Zmniejszyła się liczba osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia związanego z uciążliwością pracy ze 171,0 tys. w 2004 r. do 166,9 tys. w 2005 r. Zlikwidowano lub ograniczono 31,6 tys. osobo-zagrożeń związanych z uciążliwością pracy (2004 r. – 33,4 tys.), jednak równocześnie stwierdzono 22,8 tys. osobo-zagrożeń nowo powstałych lub nowo ujawnionych (2004 r. – 23,6 tys.). Zwiększeniu uległa liczba osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi – z 65,0 tys. osób w 2004 r. do 70,3 tys. osób w 2005 r. Zlikwidowano lub ograniczono 15,5 tys. osobo-zagrożeń związanych z czynnikami mechanicznymi (2004 r. – 17,6 tys.), jednak równocześnie stwierdzono 14,3 tys. osobo-zagrożeń nowo powstałych lub nowo ujawnionych (2004 – 11,1 tys.).

Sprawozdanie GUS o warunkach pracy za rok 2005 uwzględnia informację dotyczącą przeprowadzonej przez zakłady pracy oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy, co wynika z art. 226 pkt. 1 Kodeksu pracy, par. 39 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (t. jedn. Dz.U. z 2003 r. nr 169, poz.1650), a także zalecanej normy PN-N-18002:2000 *Systemy zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy. Ogólne wytyczne do oceny ryzyka zawodowego*. Z badania wynika, że ocenę ryzyka zawodowego przeprowadzono na 610,9 tys. stanowiskach pracy, na których było zatrudnionych 2.049,0 tys. osób (w 2004 r. odpowiednio – 557,4 i 1.952,5 tys.). Wyeliminowano lub ograniczono ryzyko zawodowe na 259,4 tys. stanowiskach pracy, na których było zatrudnionych 793,0 tys. osób (w 2004 r. odpowiednio – 194,9 i 663,0).

Choroby zawodowe. Jak wynika z opracowania pt. „Choroby zawodowe w Polsce w 2005 roku” przygotowanego przez Instytut Medycyny Pracy w Łodzi – w 2005 r. stwierdzono w Polsce 3.249 przypadków chorób zawodowych. Większość chorób zawodowych powstała w wyniku wieloletniej ekspozycji na czynniki szkodliwe i uciążliwe.⁸ Roczny współczynnik zapadalności wyniósł 34,8 przypadków na 100 tys. zatrudnionych. Zapadalność na choroby zawodowe zmniejszyła się o 15,1% w porównaniu do 2004 r. Choroby zawodowe według Polskiej Klasyfikacji

⁸ www.imp.lodz.pl

Działalności przedstawia rysunek 7. Największą zapadalnością odznaczały się przewlekłe choroby narządu głosu, spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym – 681 przypadków, tj. 21,0% wszystkich chorób zawodowych. Drugą grupą, pod względem poziomu zapadalności w 2005 r., były pylice płuc (672 przypadki, tj. 20,7% ogółu chorób zawodowych). W grupie tej dominowały pylice stwierdzone u górników kopalń węgla – 391 przypadków (58,2% w tej grupie), pylica azbestowa – 119 przypadków (17,7%) i pylica krzemowa – 110 przypadków (16,4%). Na trzecim miejscu znalazły się choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa – 615 przypadków, co stanowiło 18,9% wszystkich chorób zawodowych. W grupie tej przeważały: borelioza – 333 przypadki (54,1% tej grupy), wirusowe zapalenia wątroby – 151 przypadków (tj. 24,6% ogółu chorób w tej grupie) i gruźlica – 91 przypadków (14,8% ogółu chorób zakaźnych). Kolejne grupy to obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego – 338 przypadków (10,4% ogółu chorób zawodowych), choroby skóry – 163 przypadki (5,0%) z tego alergiczne kontaktowe zapalenia skóry stwierdzono u 143 chorych (87,7% zachorowań w tej grupie). Pozostałe jednostki chorobowe zgłoszone zostały z częstotliwością mniejszą niż 5%.

Rysunek nr 7. Choroby zawodowe w Polsce w 2005 r.
Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Liczba nowo stwierdzonych chorób zawodowych w porównaniu do 2004 r. zmniejszyła się o 541 przypadków, tj. o 14,3%. Przede wszystkim spadła liczba chorób narządu głosu o 200 przypadków (o 22, 7%), a także takich chorób, jak: ubytek słuchu, pylice płuc, choroby opłucnej lub osierdzia wywołane pyłem azbestu. Wzrost liczby przypadków dotyczył tylko chorób zakaźnych lub pasożytniczych i wynikał głównie ze zwiększonej zapadalności na boreliozę. Najwyższe współczynniki zapadalności na choroby zawodowe na 100 tys. zatrudnionych odnotowano w województwach: podlaskim (87,3), lubelskim (82,1), śląskim (66,3), zaś najniższy współczynnik odnotowano w województwie mazowieckim (13,4). Według informacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w 2005 r. przyznano 1.275 rent z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej skutkami chorób zawodowych, tj. o 15,3% mniej niż w roku poprzednim (w 2004 r. – 1.506), w tym w 19 przypadkach orzeczono renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji (w 2004 r. – 19), a w 81 przypadkach – renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy (w 2004 r. – 86).

Ocena i działania. W podsumowaniu omawianej oceny stanu bhp w 2005 r. stwierdzono, że mimo podejmowania wielu działań nie można uznać stanu bezpieczeństwa pracy za zadowalający. W zakresie wypełniania obowiązków bhp przez pracodawców zarówno sektora publicznego, jak i prywatnego nie odnotowano zasadniczej poprawy stanu warunków pracy, zwłaszcza tam, gdzie do osiągnięcia takiej poprawy niezbędne są znaczne nakłady finansowe. Jednak nie tylko słaba kondycja ekonomiczna jest przyczyną tego stanu, lecz także niewystarczająca znajomość obowiązków w tej dziedzinie, zwłaszcza wśród pracodawców prowadzących małe przedsiębiorstwa w sektorze prywatnym. Nie wszyscy pracodawcy w Polsce są także świadomi skutków powodowanych przez niebezpieczne, szkodliwe i uciążliwe czynniki środowiska pracy, z kolei duże bezrobocie skłania wiele osób do podejmowania pracy w warunkach zagrażających ich zdrowiu. Nieprawidłowości są najczęściej stwierdzane w mikroprzedsiębiorstwach zatrudniających do 9 pracowników (które stanowią ok. 95,1% ogółu) oraz firmach małych od 10 do 49 pracowników (ok. 4,0%).

Na podkreślenie zasługuje fakt, że rośnie liczba pracodawców świadomych znaczenia warunków pracy dla konkurencyjności firmy i kosztów jakie niosą ze sobą zagrożenia w pracy. Aktualne ożywienie gospodarcze powoduje, że krajowi pracodawcy coraz częściej zaczynają zauważać potrzebę inwestowania także w bezpieczeństwo pracy i ochronę zdrowia pracowników. Działania samych przedsiębiorstw są wspierane przez organy państwa. Ministrowie właściwi dla określonych gałęzi pracy lub rodzajów prac inicjują prowadzenie prac naukowo-badawczych i wdrożeniowych zmierzających do likwidacji lub ograniczenia zagrożeń powodujących wypadki i choroby zawodowe oraz ryzyka zawodowego, a także prowadzą prace legislacyjne, w wyniku których wydanych zostało wiele rozporządzeń dostosowujących przepisy bhp do obecnego stanu techniki, technologii i wymagań wynikających z postanowień dyrektyw UE.

Organy nadzoru i kontroli nad warunkami pracy prowadzą intensywne kontrole w tego typu zakładach, upowszechniając tam działania prewencyjne i promujące bhp oraz systemowe zarządzanie bezpieczeństwem pracy. W celu zaktywizowania pracodawców do działań na rzecz poprawy warunków pracy CIOP-PIB w porozumieniu z MPIP od wielu lat realizuje ideę Forum Liderów Bezpiecznej Pracy, w ramach której podejmowanych jest wiele działań edukacyjnych i upowszechniają-

cych dobre praktyki. Warto też zwrócić uwagę na program edukacyjno-prewencyjny realizowany przez PIP, polegający na wyróżnianiu pracodawców szczególnie dbających o warunki bhp w swoim zakładzie pracy. Przedsięwzięcie to realizowane jest przez okręgowe inspektoraty pracy – inspektorzy bowiem mają najlepszy, bezpośredni kontakt z pracodawcami i znają praktyczny wymiar lokalnych problemów. Decyzję o przyznaniu *Dyplomu PIP* (zał. nr 8) podejmuje Okręgowy Inspektor Pracy. Ideą programu jest samokontrola – pracodawca samodzielnie, za pomocą przygotowanych przez specjalistów PIP narzędzi („Lista kontrolna z komentarzem”, poradnik „Ocena ryzyka zawodowego w pięciu krokach”), identyfikuje występujące w zakładzie zagrożenia, ocenia stopień ryzyka zawodowego, a następnie eliminuje nieprawidłowości.

W ocenie stanu bhp w 2005 r. podkreślono ponadto znaczenie działań realizowanych w ramach europejskich kampanii informacyjnych przez Krajowy Punkt Centralny Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy, którego funkcję pełni CIOP-PIB. Polska jako kraj członkowski UE kontynuuje działania zmierzające do realizacji celów wskazanych w dokumencie „Dostosowanie do zmian w pracy i społeczeństwie: nowa strategia Wspólnoty w dziedzinie zdrowia i bezpieczeństwa w pracy na lata 2002-2006”. Ocena wyników realizacji tej strategii będzie stanowiła dla Unii Europejskiej podstawę do opracowania nowej – na lata 2007-2012, nad którą rozpoczęte zostały prace. W Polsce będą kontynuowane prace w kierunku wdrożenia do prawa krajowego postanowień nowych dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady w dziedzinie bhp: 2004/40/WE (pola elektromagnetyczne – termin wdrożenia 30 kwietnia 2008 r.) oraz 2006/25/WE (sztuczne promieniowanie optyczne – termin wdrożenia 27 kwietnia 2010 r.), a także dyrektywy Komisji 2006/15/WE (termin wdrożenia 31 sierpnia 2007 r.), co nastąpi przez zmianę rozporządzenia MPiPS z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie *najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy*. Będą też prowadzone dalsze prace przygotowawcze do wdrożenia konwencji MOP nr 155 dotyczącej bezpieczeństwa, zdrowia pracowników i środowiska pracy. Do jej ratyfikowania niezbędne jest zbadanie zgodności prawa polskiego z wieloma innymi konwencjami MOP.

Nadal konieczne są działania profilaktyczne, edukacyjne i promocyjne oraz wzmoczony nadzór i kontrola przestrzegania prawa. Czynnikiem, który może przynieść pewną poprawę będzie wprowadzenie kolejnych etapów nowego systemu ubezpieczeń wypadkowych przewidującego zróżnicowanie składki na ubezpieczenie w zależności od zagrożeń zawodowych i ich skutków. Zmniejszeniu liczby wypadków przy pracy i utrzymaniu trendu w zakresie spadku chorób zawodowych powinna między innymi służyć także realizacja II etapu programu wieloletniego pod nazwą „Dostosowywanie warunków pracy w Polsce do standardów Unii Europejskiej”^{9,10}.

⁹ Główny Urząd Statystyczny: *Wypadki przy pracy*. Warszawa 2006

¹⁰ K. Lecyk: *Metody szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy*. Wrocław 2006

Załącznik nr 1

..... r.
 (imię i nazwisko poszkodowanego)

.....

 (oznaczenie pracodawcy lub innej osoby
 działającej w imieniu pracodawcy)

**Zgłoszenie wypadku przy pracy /
 Zgłoszenie wypadku przy pracy osoby nie będącej pracownikiem***

Informuję, że w dniu r. uległem wypadkowi, który nastąpił w następujących okolicznościach:

.....
 (opisać szczegółowo przebieg zdarzenia, wskazując jego miejsce i czas)

W związku z w/w wypadkiem zostałem poszkodowany w następujący sposób:

.....
 (scharakteryzować następstwa wypadku – rodzaj uszkodzeń organizmu)

Świadcami powyższego wypadku są:

1.
 (imię i nazwisko, adres zamieszkania, stanowisko)

2.
 (imię i nazwisko, adres zamieszkania, stanowisko)

Potwierdzeniem zaistniałych uszkodzeń ciała są następujące dokumenty medyczne:

1.

2.

.....
 (podpis poszkodowanego)

* niepotrzebne skreślić